

РОЗДІЛ VI

Бухгалтерський облік, аналіз, статистика та математичні методи й інформаційні технології в економіці

УДК 657.6(0.02)-047.44

Мельник Катерина,
кандидат економічних наук, доцент,
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки,
кафедра обліку і аудиту,
м. Луцьк; ORCID ID 0000-0001-9167-5801
e-mail: pristypakatia@ukr.net
<https://doi.org/10.29038/2411-4014-2019-02-115-121>

ФОРМУВАННЯ КРИТЕРІЇВ ОЦІНЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС АУДИТУ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Розглянуто основні чинники формування критеріїв оцінювання інформації, що можуть бути використані під час проведення аудиту. Встановлено, що на процес формування критеріїв оцінювання інформації впливають інтереси її користувачів, стратегічні, тактичні та оперативні цілі користувачів, а також їх очікування щодо формування, змісту та використання інформації. Важливим є також врахування під час визначення критеріїв оцінювання інформації в умовах сталого розвитку впливу середовища функціонування суб'єктів економічної діяльності, які продукують та використовують інформацію у власних цілях. За результатами дослідження ідентифіковано вплив внутрішнього середовища, зовнішнього середовища та інтегрований (рефлексивний) вплив умов сталого розвитку на формування критеріїв оцінювання інформації.

Ключові слова: інформація, аудит, критерії оцінювання інформації, концепція сталого розвитку, інтереси користувачів інформації, очікування користувачів інформації.

Мельник Екатерина,
кандидат экономических наук, доцент,
Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки,
кафедра учета и аудита,
г. Луцк; ORCID ID 0000-0001-9167-5801
e-mail: pristypakatia@ukr.net

ФОРМИРОВАНИЕ КРИТЕРИЕВ ОЦЕНИВАНИЯ ИНФОРМАЦИИ ВО ВРЕМЯ АУДИТУ В УСЛОВИЯХ ПОСТОЯННОГО РАЗВИТИЯ

Рассмотрены основные факторы формирования критериев оценки информации, которые могут быть использованы при проведении аудита. Установлено, что на процесс формирования критериев оценки информации влияют интересы пользователей, стратегические, тактические и оперативные цели пользователей, а также их ожидания относительно формирования, содержания и использования информации. Важно также учитывать при определении критериев оценки информации в условиях устойчивого развития влияние среды функционирования субъектов экономической деятельности, которые производят и используют информацию в собственных целях. По результатам исследования идентифицировано влияние внутренней среды, внешней среды и интегрированное (рефлексивное) влияние условий постоянного развития на формирование критериев оценки информации.

Ключевые слова: інформація, аудит, критерії оцінювання інформації, концепція постійного розвитку, інтереси користувачів інформації, очікування користувачів інформації.

Melnyk Katerina,
PhD in Economics, Associate Professor,
Lesia Ukrainka Eastern European National University,
Department of Accounting and Audit,
Lutsk; ORCID ID 0000-0001-9167-5801
e-mail pristypakatia@ukr.net

FORMATION EVALUATION CRITERIA INFORMATION DURING AUDIT IN CONDITIONS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Implementation of the concept of sustainable development gives grounds to state the existence of changes in the qualitative and quantitative characteristics of the activities of individual entities, their associations, branches, etc. Such changes are due, first of all, to changes in the parameters by which various entities characterize their strategic, current and operational goals. Another factor changes in the behavior of economic agents are changes in the characteristics of the information on which decisions are made. The implementation of such decisions contributes to the achievement of relevant goals. Takes on particular relevance to evaluate compliance data generated and used for decision-making, a number of critical values (criteria). Such criteria, in our opinion, should be determined by a set of parameters, the content of which will give grounds to determine the degree of reliability of data and their ability to facilitate the realization of expectations of users of information. One of the mechanisms for evaluating such compliance is the implementation of control measures, one of the forms of which is an audit. The main factors of formation of evaluation criteria of information which can be used during the audit are considered. It is established that the process of forming the criteria for evaluating information is influenced by the interests of its users, the strategic, tactical and operational goals of users, as well as their expectations for the formation, content and use of information. It is also important to consider when determining the criteria for evaluating information in the conditions of sustainable development of the impact of the environment of the functioning of economic entities that produce and use information for their own purposes. The results of the research identified the impact of the internal environment, the environment and the integrated (reflexive) impact of sustainable development on the formation of criteria for evaluating information.

Key words: information, audit, criteria for evaluation of information, concept of sustainable development, interests of users of information, expectations of users of information

Постановка наукової проблеми. Трансформація економічної системи супроводжується істотною модифікацією діяльності господарюючих суб'єктів. При цьому спостерігаються зміни в очікуваннях суспільства та окремих його складових (державні установи, суб'єкти підприємництва, профспілкові та громадські об'єднання, галузеві та регіональні професійні організації тощо). Зазначені зміни визначаються, як правило, виходячи з панівної концепції розвитку суспільства, яка характеризується необхідністю формалізації певних суспільних очікувань та вирішення для їх належної обґрунтованості низки типових завдань. Однією з таких концепцій, яка набуває дедалі більшої популярності в контексті розвитку світової економіки в цілому та економічної системи України зокрема, є концепція сталого розвитку.

Впровадження зазначеної концепції дає підстави констатувати наявність змін якісних та кількісних характеристик діяльності окремих суб'єктів, їх об'єднань, галузей тощо. Такі зміни обумовлені, насамперед, змінами параметрів, за допомогою яких різноманітні суб'єкти характеризують свої стратегічні, поточні та оперативні цілі. Варто відзначити, що іншим чинником змін у поведінці економічних суб'єктів є зміни в характеристиках інформації, на основі якої приймаються рішення, реалізація яких сприяє досягненню відповідних цілей. Оскільки інформація, яку продукують та використовують у власних інтересах суб'єкти господарювання, піддається впливу в умовах сталого розвитку, можна припустити й існування такого впливу безпосередньо на критерії її оцінювання. Саме необхідність визначення та наукового обґрунтування факту та характеру впливу умов сталого розвитку на критерії оцінювання інформації, якими може користуватися аудитор, й обумовлює актуальність дослідження, окремі результати якого викладені у цій статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз публікацій закордонних та вітчизняних учених дає підстави констатувати, що функціонування економічної системи та її окремих елементів в умовах сталого розвитку визнається дослідниками як самостійний об'єкт дослідження. Зокрема,

питання визначення відповідної термінології, ідентифікації ознак сталого розвитку, визначення його впливу на господарську діяльність та на інформацію, яка використовується різними групами економічних суб'єктів розкривають у наукових публікаціях Р. Акофф, С. Бардаш, Ю. Бездушна, О. Вільямсон, В. Воробей, Е. Голованов, В. Дерій, В. Жук, І. Журовська, Д. Норт, Т. Осадча, С. Савченко, О. Сокіл, О. Черевко та ін.

Виділення невирішених раніше питань. Не відкидаючи наукові здобутки отримані вітчизняними та закордонними науковцями і практикуючими фахівцями, доцільною є необхідність відзначити недостатній рівень наукового вирішення проблеми ідентифікації потреб користувачів результатів аудиту в умовах реалізації концепції сталого розвитку. Зокрема, на нашу думку, у наукових та фахових публікаціях недостатньо охарактеризовані особливості змісту чинників, під впливом яких формуються очікування користувачів результатів аудиту, та потребує уточнення безпосередній алгоритм формування критеріїв, за якими може оцінюватися інформація, що підлягає аудиту.

Формулювання мети статті та постановка завдання. Зважаючи на викладене, метою дослідження, результати якого викладені у статті, визначено формалізацію обставин, які впливають на процес обґрунтування критеріїв оцінювання інформації, що використовуються в аудиті, в умовах сталого розвитку. Виходячи з цього, завданнями відповідного дослідження визначено: ідентифікацію чинників, від яких залежить зміст критеріїв оцінювання інформації в процесі аудиту; визначення змісту можливого впливу зазначених чинників на заходи формування відповідних чинників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до вимог Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг [1] аудит є одним з видів завдань з надання упевненості користувачам інформації. При цьому, серед ознак ідентифікації таких завдань виділяється саме наявність критеріїв, за якими інформація може бути оцінена під час проведення аудиту.

Зокрема, В.М. Жук визначає сталий розвиток як «...процес розбудови держави на основі узгодження та гармонізації соціальної економічної та екологічної складових, змін в підходах до експлуатації ресурсів, напрямку капіталовкладень, технічного розвитку та інституціональних змін, з метою задоволення потреб сучасних і майбутніх поколінь» [2, с. 142–144].

Як свідчать наукові публікації, проблеми функціонування економічної системи визнаються на різних її рівнях. Так, за результатами проведеного дослідження проблем формування оцінки сталості сільськогосподарського землекористування в Україні, А.А. Попович визнає, що «практична функціональність індикаторів сталого розвитку полягає у демонстрації прогресу досягнення цілей і задач, які впливають із глобальних, регіональних, державних або місцевих програм розвитку. Вони також покликані забезпечити інформаційну підтримку процесів планування та прийняття рішень, сформуванню основи для оцінки ходу реалізації програм розвитку на різних рівнях. Крім того, індикатори необхідні для привернення уваги суспільства та інформування громадськості про стан соціальних і економічних процесів і хід реалізації стратегій розвитку з погляду довгострокової стійкості в доступній формі [3, с. 44].

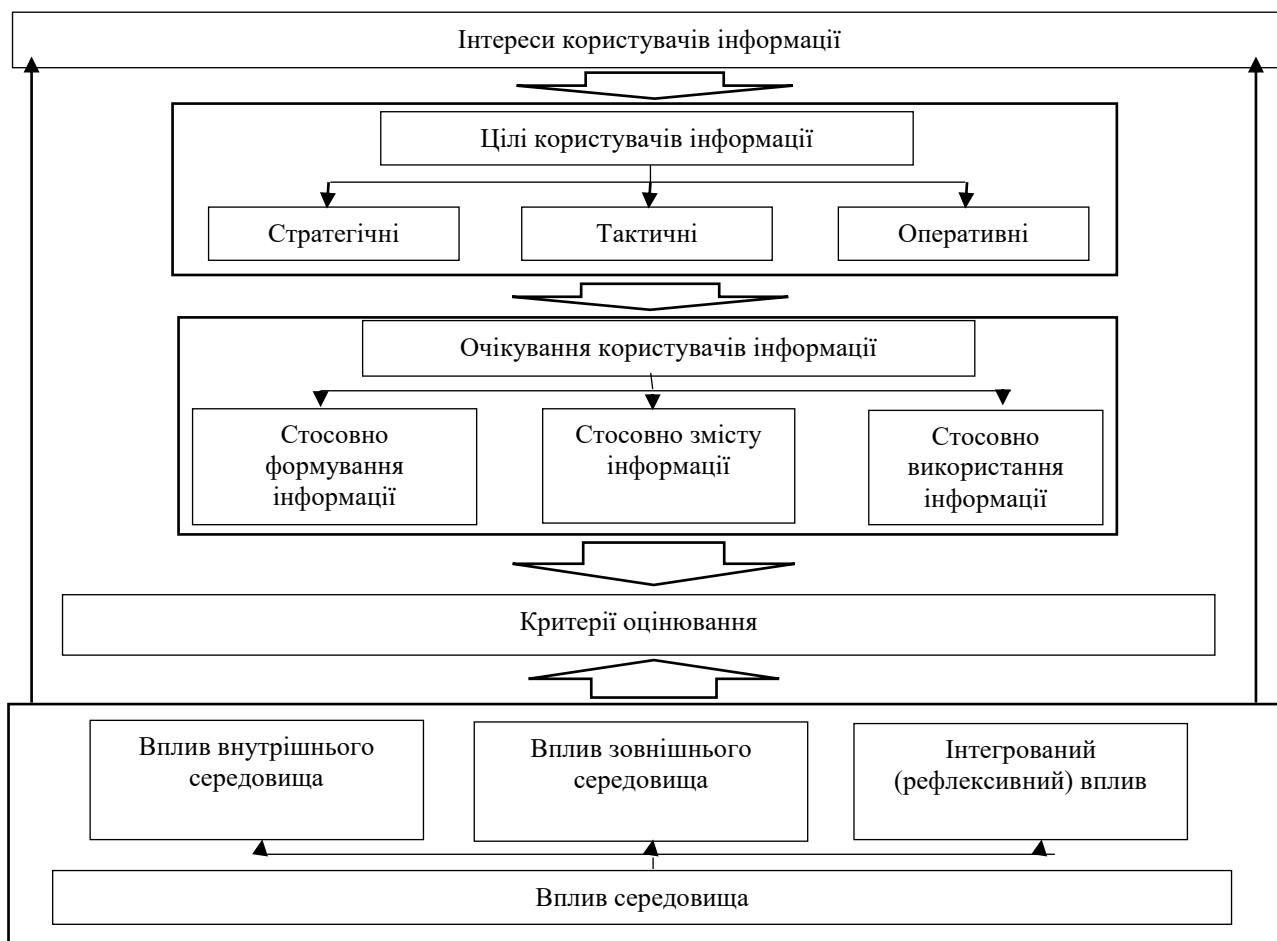
Підкреслюючи необхідність врахування умов сталого розвитку в діяльності суб'єктів господарювання, А. Колот визнає, що «суспільство в цілому зацікавлене в тому, щоб кожна бізнес-структура набула статусу організації, орієнтованої на сталий розвиток» [4, с. 5]. При цьому, на думку автора, «на сталий розвиток можуть розраховувати лише організації, які здатні й готові до виконання своїх морально-духовних обов'язків і правових норм в економічній, соціальній, екологічній та інших сферах, життєво важливих для розвитку економіки і суспільства» [4, с. 6].

Отримані результати проведених досліджень дали можливість обґрунтувати шляхи удосконалення в умовах розвитку системи управління окремими видами ресурсів. Так, на думку А.О. Новицької та Е.М. Ільницького, «розроблення стратегії управління персоналом під конкретне підприємство, з врахуванням ситуації у внутрішньому та зовнішньому середовищі організації, повинне бути продуманим, повністю усвідомленим і контрольованим розумовим процесом, який передбачає, що за визначенням стратегії наступить її реалізація. Мистецтво розроблення стратегії управління персоналом полягає у тому, щоб наслідками формулювання загальних підходів до управління персоналом у стратегічному періоді стали конкретні дії, які б дали змогу досягти високої

ефективності використання кадрового потенціалу та організації процесу управління підприємством загалом» [5, с. 273].

В контексті забезпечення ефективного використання можливостей розвитку, М.М. Кочерга зазначає, що «для визначення ефективності використання тих чи інших ресурсів необхідно знати їх вартісний еквівалент, тобто потрібно здійснити їх оцінювання. Реалізація поставленого завдання передбачає комплекс заходів і довгострокове прогнозування використання природно-ресурсного потенціалу з урахуванням взаємодії зі світовою економікою» [6, с. 30].

Натомість С.І. Оліферук у своїй публікації [7] на прикладі сільського господарства розглядає можливість вирішення проблем інтегральної оцінки сталого розвитку.

Рис. 1. Формування критеріїв оцінювання інформації під час аудиту

Джерело: авторська розробка

В роботах науковців та професійних об'єднань значна увага приділена проблемам формування, оцінювання та застосування інформації в інтересах різних груп користувачів. Зокрема, достатньо детально проаналізовано роль фінансової та пов'язаної з нею інформації у Звіті Панелі Національної Академії Громадського Адміністрування (США) для Федеральної Консультативної Ради Стандартів Обліку [8]. Також особливості використання інформації, зокрема тієї, що міститься у фінансовій звітності, викладені в публікації А. Блесінг (A. Blessing) та Е. Оної (E. Onoja) [9]. Автори звіту та публікації наголошують, зокрема, на необхідності покращення управлінської інформації для забезпечення оперативної ефективності, ідентифікації та досягнення пріоритетних цілей, що є однією з передумов практичної реалізації концепції сталого розвитку.

В наукових публікаціях також обґрунтовується необхідність врахування потреб користувачів інформації під час її формування. В контексті зазначеного, заслуговує на увагу точка зору О.Л. Шерстюка, який пропонує визначити випадковий, базовий, цільовий, оціночний та функціональний

рівні споживчої поведінки користувачів фінансової інформації. Дані проведеного дослідження дозволили автору дійти висновку про те, що «підходи до ідентифікації споживчої поведінки користувачів фінансової інформації дають змогу оцінити культуру споживання фінансової інформації, від якої залежатиме оцінка очікувань користувачів як від самої інформації, так і від результатів її аудиту, а також – зміст завдань, які можуть бути визначені на етапі прийняття аудитором рішень щодо співпраці з замовником аудиту, та ступінь упевненості, який може бути висловлений аудитором» [10, с. 44].

Водночас, С.В. Бардаш та О.Л. Шерстюк звертають увагу на те, що «недотримання умов ідентифікації фінансової інформації призводить до виникнення необґрунтованих очікувань користувачів стосовно можливостей застосування певних даних як самостійно, так і в їх сукупності. При цьому, може мати місце наділення даних, що формують інформацію, характеристиками, які насправді не можуть бути для них властивими» [11, с. 57].

Окрема увага у раніше проведених дослідженнях приділяється особливостям підходів до формування інформації. Так, С.В. Бардаш, на основі результатів дослідження теорії бухгалтерського обліку, дійшов висновку, що за сучасних умов можуть бути ідентифіковані дедуктивний, індуктивний, прагматичний, етичний, психологічний, та комунікативний підходи її формування [12, с. 11–12]. Ідентифікація запропонованих підходів дозволяє в умовах сталого розвитку забезпечити можливість, з одного боку, максимального врахування під час підготовки фінансової інформації інтересів її користувачів, з іншого – забезпечити певну універсальність її тлумачення суб'єктами, інтереси яких часто не співпадають.

Шляхи вирішення зазначених проблем також знайшли своє відображення в монографії О.Г. Сокола [13].

Значна кількість публікацій вітчизняних (М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, І.М. Дмитренко, Н.І. Дорош, С.Я. Зубілевич, Б.В. Мельничука, О.А. Петрик, І.М. Пожарицької, О.Ю. Редька, О.Л. Шерстюка, та ін.) і зарубіжних (Р. Адамса, В.Д. Андрєєва, А. Аренса, Г.Р. Дженіка, Ф. Дефліза, М. Деніса, Р. Доджа, Д. Кармайкла, Дж. Лоббека, Дж.К. Робертсона, Я.В. Соколова та ін.) учених дає змогу дійти висновку про те, що в наукових дослідженнях, присвячених вирішенню проблем аудиту, робиться акцент на необхідності ідентифікації, вибору, застосування та оцінювання результатів низки методичних прийомів.

Водночас, існують підстави констатувати недостатність висвітлення в наукових публікаціях шляхів вирішення організаційних та методологічних проблем виконання завдань з надання упевненості, зокрема забезпечення належної якості виконання аудиторських завдань аудиту фінансової інформації.

Користувачі інформації, які формують та обґрунтовують на її основі рішення, необхідні для досягнення їх цілей, зацікавлені в незалежній оцінці відповідності необхідних даних певному набору критеріїв. Процес формування критеріїв, за якими аудитори можуть оцінювати інформацію в умовах сталого розвитку, може бути представлений за допомогою ілюстрації, наведеної на рис. 1.

Висновки та перспективи подальших розробок. Таким чином, результати проведеного дослідження дали можливість ідентифікувати основні чинники, від яких залежить зміст критеріїв оцінювання інформації в процесі аудиту. До таких чинників в умовах сталого розвитку можуть бути віднесені інтереси користувачів фінансової інформації, їх завдання та очікування стосовно діяльності економічних суб'єктів та інформації щодо неї.

Водночас, було встановлено існування внутрішнього, зовнішнього та інтегрованого (рефлексивного) впливу середовища сталого розвитку на визначення змісту можливого впливу зазначених чинників на заходи формування відповідних чинників.

Отримані результати дослідження дозволяють вирішити теоретичну проблему систематизації та алгоритмізації процесу формування критеріїв, які можуть бути використані аудитором для оцінювання інформації. Водночас, на практичному рівні зазначені результати дозволять аудитору адекватно оцінити зміст інтересів та очікувань користувачів результатів своєї роботи, що сприятиме підвищенню рівня її якості.

Предметом подальших досліджень з метою вирішення проблем формалізації критеріїв, що можуть бути використані аудитором для оцінювання інформації, яка перевіряється, має бути визнано

ідентифікацію параметрів зазначених критеріїв на основі їх змістовних характеристик та можливості застосування для вирішення окремих завдань аудиту.

Джерела та література

1. Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements. URL : <https://www.ifac.org/publications-resources/2018-handbook-international-quality-control-auditing-review-other-assurance> (23.03.2019).
2. Жук В. М. Наукове означення інституціональної теорії бухгалтерського обліку (на засадах ідеї сталого розвитку). *Збірник наукових праць ПДАТУ*. 2009. Вип. 17. Т. 2. С. 139–146.
3. Попович А. А. Оцінка сталості сільськогосподарського землекористування в Україні. *Агросвіт*. 2016. № 10. С. 43–52.
4. Колот А. М. Корпоративна соціальна відповідальність: еволюція та розвиток теоретичних поглядів. *Економічна теорія*. 2013. №4. С. 5–26.
5. Новицька А. О. Ільницький Е. М. Процес управління підприємством та шляхи його вдосконалення. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.5. С. 270–274.
6. Кочерга М. М. Ефективність екологічного менеджменту в сільському господарстві. *Агросвіт*. 2013. №6. С. 29–33.
7. Оліферук С. І. Інтегральна оцінка сталого розвитку сільського господарства: регіональний аспект. *Економіка і прогнозування*. 2014. № 4. С. 73–84.
8. Financial and Related Information for Decision-Making: Enhancing Management Information to Support Operational Effectiveness and Priority Goals / A Report by a Panel of the National Academy Of Public Administration For the Federal Accounting Standards Advisory Board, April 2014. URL: <https://www.napawash.org/studies/academy-studies/financial-and-related-information-for-decision-making-enhancing-management> (22.03.2019).
9. Blessing A., Onoja E. (2015). The role of financial statements on investment decision making: a case of united bank for Africa PLC (2004–2013). *European Journal of Business, Economics and Accountancy*. Vol. 3. No. 2. Pp.12–37.
10. Шерстюк О. Л. Зміст та природа потреб користувачів фінансової інформації. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2016. № 3(77). С. 39–45.
11. Бардаш С. В., Шерстюк О. Л. Ідентифікація чинників, що впливають на рівень аудиторського ризику. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія «Економічні науки»*. 2017. № 2(24). Т. 2. С. 54–60.
12. Бардаш С. В. Онтологія мультиваріантності теорії бухгалтерського обліку. *Облік і фінанси*. 2016. №6 (74). С. 8–15.
13. Сокіл О. Г. Теоретико-методологічні засади бухгалтерського обліку сталого розвитку сільськогосподарських підприємств : монографія. Мелітополь : ТОВ «Колор Принт», 2018. 454 с.

References

1. Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements. URL : <https://www.ifac.org/publications-resources/2018-handbook-international-quality-control-auditing-review-other-assurance> (23.03.2019). [In English].
2. Zhuk V. M. (2009). Naukove oznachennia instytutsionalnoi teorii bukhgalterskoho obliku (na zasadakh idei staloho rozvytku) [Scientific definition of the institutional theory of accounting (based on the idea of sustainable development)] Zbirnyk naukovykh prats PDATU. No. 17. Pp. 139–146. [In Ukrainian].
3. Popovych A. A. (2016). Otsinka stalosti silskohospodarskoho zemlekorystuvannia v Ukraini [Estimation of the sustainability of agricultural land use in Ukraine]. Ahrosvit. No. 10. Pp. 43–52. [In Ukrainian].
4. Kolot A. M. (2013). Korporatyvna sotsialna vidpovidalnist: evoliutsiia ta rozvytok teoretychnykh pohliadiv. [Corporate social responsibility: the evolution and development of theoretical views]. Ekonomichna teoriia. No. 4. Pp. 5–26. [In Ukrainian].
5. Novytska A. O. Ilnitskyi E. M. (2012). Protses upravlinnia pidpriemstvom ta shliakhy yoho vdoskonalennia [Process of enterprise management and ways of its improvement]. Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy. No. 22.5. Pp. 270–274. [In Ukrainian].
6. Kocherha M. M. (2013). Efektyvnist ekolohichnoho menedzhmentu v silskomu hospodarstvi [The effectiveness of environmental management in agriculture]. Ahrosvit. No. 6. Pp. 29–33. [In Ukrainian].
7. Oliferuk S. I. (2014). Intehralna otsinka staloho rozvytku silskoho hospodarstva: rehionalnyi aspekt [Integral assessment of sustainable development of agriculture: a regional aspect]. Ekonomika i prohnouzuvannia. No. 4. Pp. 73–84. [In Ukrainian].
8. Financial and Related Information for Decision-Making: Enhancing Management Information to Support Operational Effectiveness and Priority Goals / A Report by a Panel of the National Academy Of Public

- Administration For the Federal Accounting Standards Advisory Board, April 2014. URL: <https://www.napawash.org/studies/academy-studies/financial-and-related-information-for-decision-making-enhancing-management> (22.03.2019). [In English].
9. Blessing A., Onoja E. (2015). The role of financial statements on investment decision making: a case of united bank for Africa PLC (2004–2013). *European Journal of Business, Economics and Accountancy*. Vol. 3. No. 2. Pp.12–37. [In English].
  10. Sherstiuk O. L. (2016). Zmist ta pryroda potreb korystuvachiv finansovoi informatsii. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu*. [The content and nature of the needs of users of financial information]. Seriya: Ekonomichni nauky No. 3. Pp. 39–45. [In Ukrainian].
  11. Bardash S. V., Sherstiuk O. L. (2017). Identyfikatsiia chynnykiv, shcho vplyvaiut na riven audytorskoho ryzyku [Identification of factors influencing the level of audit risk] *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*. Seriya«Ekonomichni nauky». No. 2. P. 54–60. [In Ukrainian].
  12. Bardash S. V. (2016). Ontolohiia multyvariantnosti teorii bukhhalterskoho obliku. [Ontology of Multivariate Theory of Accounting] *Oblik i finansy*. No. 4. Pp. 8–15. [In Ukrainian].
  13. Sokil O. H. (2018). Teoretyko-metodolohichni zasady bukhhalterskoho obliku staloho rozvytku silskohospodarskykh pidpriemstv : monohrafiia. [Theoretical and methodological principles of accounting of sustainable development of agricultural enterprises: monograph]. Melitopol : TOV «Kolor Prynt». [In Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 10.04.2019 р.

УДК 657.15:005.934

Маркус Ольга,
кандидат економічних наук, доцент,
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки,
кафедра обліку і аудиту,
м. Луцьк; ORCID ID 0000-0002-6147-888X,
e-mail: oreola9@ukr.net
<https://doi.org/10.29038/2411-4014-2019-02-121-128>

ОБЛІКОВА ІДЕНТИФІКАЦІЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ У ФОРМУВАННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

У статті проведено теоретичне узагальнення впливу нематеріальних активів на економічну безпеку підприємства. Розглянуто такі економічні поняття як «нематеріальні активи» та «економічна безпека підприємства». Досліджено переваги і недоліки основних підходів до ідентифікації та класифікації нематеріальних активів підприємства. Визначено основи облікової ідентифікації нематеріальних активів, як частини інтелектуального капіталу підприємства. Удосконалено обліково-інформаційне забезпечення окремих структурних елементів інтелектуального капіталу, що може бути використане для розвитку людських та структурних ресурсів підприємства в довгостроковій перспективі та для надання повної інформації про витрати на розвиток людського капіталу, що є особливо важливим для тих підприємств, в діяльності яких знання та компетенція персоналу відіграють вирішальне значення та визначають успішність їх діяльності.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, нематеріальні активи, інтелектуальний капітал, людський капітал, структурний капітал, ринковий капітал, облікова ідентифікація нематеріальних активів.

Маркус Ольга,
кандидат экономических наук, доцент,
Восточноєвропейский национальный университет,
имени Леси Украинской,
кафедра учета и аудита,
г. Луцк; ORCID ID 0000-0002-6147-888X,
e-mail: oreola9@ukr.net